

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.	

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállítás:
Főfő 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CIKKEK DIJÁZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

A véd-egylet.

I.

Kolozsvár, 1879. jun. 19.

A szélsőbaloldal ismét boldog. Van mivel megmentse egy ideig magát az ellopástól, a felelősségre vonástól. Azokhoz a jövő századba való elvek mellé kapott valamit, a melyet a jelenlegi viszonyokra hiszen alkalmazhatónak.

A székes-fejérvári kiállítás által örvendetesen előtérbe nyomult a hazai ipar ügye, komolyan kezdünk gondolkodni iparunk támogatása felett; minden felől nyilatkozik legálább a jó akarat, mi magában is sokat ér, hogy ezen nemzeti létlénnyezőt erőre és virágzásra segítsük. Szóval Magyarország egy időre bár, letérve a nagy politika és a nyugtalanító pártoskodás ellopott útjáról, előtérbe nyomultak a nemzet valódi érdekeit legközelebből érdeklő köz- és nemzetgazdasági kérdések. Iparosok gyűlése, iparosoktatási enquete, ipart támogató congressus, birtokrendezési enquet, gazdák congressusa, tiszaszabályozási értekezlet, erdészeti gyűlés mind egymást érték s többnyire a kormány kezdeményezése s az egész országnak partikulonbság nélkül való részvétele mellett.

A szélsőbaloldalnak azonban az ilyen komoly csendélet, az efféle párt nélküli színezetlenség minden egetverő hűhó, hazafias lánggerjedés, egymással hajbakapó ellenzékeskedés nélkül sehogy sincs inyére. Mi lesz belőle, ha kifogy az országból a scandalum. Mi lesz, ha az ilyen nagy közgazdasági munkában, a melyhez a nemzet fogott, neki nem lesz önálló szerepe, a mi megkülönböztesse őtet a többi sok hazaáruló népségtől?

Nó a végén mégis kapott valamit, a mi őtet ne engedje elmerülni a korpában.

Nem kell hagyni az ipart, mond ő is, de ennek kizárólagos eszköze a véd-egylet.

Most tehát a szélsőbaloldali lapokban a véd-egylet járja s most már ősi szokásnak szerint azon kezdik, hogy az nem is akar segíteni a hazai iparon, az nem is hazafi, a ki nem akarja a véd-egyletet. Meg van tehát a vesszőparipa s ember legyen, a kileszállítja őket róla, mert e nélkül ők is a többi gyalognépség közé elegyednének.

Hogy az eszme elavult s még akkor is, mikor egy olyan lángelme állott élen, a milyenhez hasonló, ha az egész országos szélsőbaloldalt összegyűrnék, sem telne ki felényi, — meg kellett kikerülhetetlenül bukni; — az nem határoz előttük semmit. Csak magyar iparczikket kell fogyasztani, ez a jelszó s az nem határoz, ha senki sem

fogja is ezt tenni, legalább meg lesznek nyerve a pártnak, a kik ezt elvet hangoztaták, azok, a kik magyar iparczikket készítenek s a szélbal elérte, a mit akart.

Szerencsére a közönség higgadtanban gondolkozó része nem ül fel oly könnyen. A véd-egyletet, bármily szépnek és jónak tartsa is a benne rejlő czélzatot, minden ki hiábavaló, kivihetetlen eszmének tartja.

Tekintsük bármiknek a háztartását és azt, a mit évenként összevásárol s arról fogunk meggyőződni, hogy a külföldi ipar rendkívüli concurrentiája miatt az általa fogyasztott iparcziknek legalább kilenczszáz része külföldi készítmény s ruházatban, butorzatban csak középmodú házaknál százakat tenne, fájdalom, az évi veszteség, ha mind azt magyar iparosoktól kívánná beszerezni, nem is tekintve az izlés, meg használhatóság tekintetében önmagán elkövetendő erőszakot. Hazafiságból tehát meg lehet sokan beállanának az ilyen egyletbe, de azt nem hiszszük, hogy két ember Magyarországon megtartaná fogadalmát. Nagy része a közönségnek már csak kényszerűségből sem tehetné, kénytelen levén minden garast megfoltolva adni ki; más része, a ki tehetné, sokkal nagyobb dicsőségnek tartaná az így évenként elvesztegetett százakat egyszerre valamely czélra ajándékozni, ha dicsőítenék róla az újságok, hogy sem titokban károsítsa meg magát hazafiságból. Szóval az iparnak két legfőbb tényezője: az olcsóság és izlés nem engedi magát soha erőszakos rendszabályok közé szoríttatni s azt a concurrentiát, amelynek következtében boltról-boltra jár minden verő, keresve, hogy hol kap jobbat és olcsóbbat, lehetetlenül kiadni azzal az egy szóval: véd-egylet.

De teljességgel nem érhetnénk el vele semmi czélt, ha még az eszme kivihető volna is. Mint mindenben, úgy leginkább az iparban verseny, a mi fokozott tevékenységre, a többi iparostársak tulszárnyalására, a tulságos haszonról való lemondásra indítja a termelőt, s az iparos azon czélból, hogy mások vevőit elkecsesgessen, folyton javítja az ipart. A protegált iparos azonban, a ki tudja, hogy hazafiúi kötelességből amugy is töle vásárolnak, sohasem fog igyekezni javítani készítményein, sőt ellenkezőleg a maga hasznára lehető legrosszabb czikkkel zsákmanólyolni ki fogyasztói jó akaratát. Ez tartat ugyan egy ideig, de aztán mindenki elfordulván a magyar ipartól, csak nagyobb és szomorubb lesz a visszaesés és haszon helyett ártottunk a hazának.

A mint a közhivatalokban, a protectió, mely nem a képesség és ismeret, ha nem egyéni rokonszenv szerint részesít valakit meg nem érdemelt haszonban, káros és feltétlenül

És nővérem? Oly rég be kellett látnom: hogy én Blankában még csak egy meleg szívű barátot sem találhatok fel; hogy oly merőben különböző lények vagyunk, kik közt az egymást megértés majdnem lehetetlenség.

S mégis tettem-e róla: hogy mindezek dacára rögtön felébredt bennem a vágy: öszintén bevallani neki mindent? Hiszen, ő bármily köznyos volt is irántam, én mindig egyforma melegséggel — bár fájdalommal — szerettem őt. Talán mégis föl fogja küssé melegíteni a tudat: hogy testvérét, annyi szennvedés után, végre fölkereste az öröm is.

Annyi csábó volt e reményben: hogy nem állhattam neki ellent. Már a második nap Richárd utra kelte után, hosszú és meleg levelet írtam neki, bár azelőtti levelekre sem válaszolt még — mindent elmondtam neki testvéri őszinteséggel s kértem vegyen részt küssé ő is bódogásomban.

Nagy csodálkozásomra már pár nap alatt választ kaptam. De úgy látszik, megmásíthatatlan végzet volt az: hogy én nővérem leveleinek csak addig örülhessek, a míg -- el nem olvasom azokat.

Igy voltam e levelével is.

Ide írtatok belőle egy részletet, nem csupán: mert e részlet is tiszta bepillantást enged nővérem jellemére, hanem egy más, nemsokára megérintendő ok miatt is.

Az említett részlet így hangzik:

„... Te, Gábiella, kicsiny korodban siránkozó és érzékeny gyermek voltál: most érzélgő és rajongó leány vagy; bízást meg-

elítélendő, ép oly veszedelmes következményekre vezetne az iparban is.

Nem a közönséget kell rákény szeríteni, hogy az olcsóbb czikkkel szemben drágábbat vásároljon, hanem az iparost tanítás és később olcsó tőkével arra segíteni, hogy ő is a külföldihez izlésben és olcsóságban hasonló czikket készíteni képes legyen. Ez a helyes véd-egylet.

J.

Közzgazdászati bajaink.

III.

Nagy-Enyed, junius hó.

A 31-ik szakasz az egyes tényezőknél megrendeli, hogy „a kishirtokokban levő, vagy gondjaikra bízott szarvasmarhán észlelt, meg oly csekélynek látszó belső megbetegülési esetet is azonnal, és pedig súlyos felelősség terhe mellett jelenték be illetékes községi elöljáróknak; a szabályrendelet az ezen szakaszban foglalt intézkedést azal indokolja, hogy „azért oly fontos, és azért sújtatik a feljelentés elmulasztása oly súlyos felelősséggel — mert, a rögtön feljelentés által a vész még az első esetről felfedeztetetvén, az még csirájában elfojthatóvá válik”.

A 32-ik szakasz — nevezetesen annak szabályrendelete, — a mi szegény községeinket, a hol igen sok helyen még tűrhető iskola, annál kevésbé orvos, de még bába sincs — Budapest — vagy hogy olyan messze ne menjek, Kolozsvárhoz hasonlóan, azt rendeli, hogy a tulajdonos vagy gondviselő által bejelentett beteg szarvasmarhát, a községi elöljárója rögtön vizsgáltassa meg, ugyan kérem az összes községi gazda közönségtől: gyorsan és kellőleg ezen intézkedés foganatosítható-e?

Én legalább, a törvény kihirdetése utáni, tanulmányozásaim alapján meggyőződtem arról, hogy ez a községi által nem foganatosítható; s ama ötöd évi életbeléptetése, ezen meggyőződésemet csak öregbítette.

Mert meggyőződtem arról, hogy az illetők az első megbetegülési, sőt a többszöri büntetési példák dacára, az első elhullási esetet sem jelentik, illetőleg vizsgáltatják meg; — hanem ha az elhullást okozott bántalmazó ragályos, és pedig olyan, hogy az első elhullást két-három nap múlva egy másik, vagy éppen egy harmadik találja követni; ezt már lehetőséges, hogy bejelentik. Valaki azt kérdezhette, hogy hát ez miért történik így? — azért, mert községeink, és pedig tulajdonban annyira szegények, hogy pl: Alsó-Fehérmegye területén, a városokat is ide számítva, alig van 20 községi olyan, mely rendes költségvetéssel megálapított közközléseit — hát még ezen kívül rendkívüli mennyi van! — magas rovatlan nélkül fedezni tudná; s nem egy községi, ilyen közközléseit teszik az összes állami egyenes adó 50—60%-át;

jósolhatom neked: hogy boldog nem lesz életed.

Azt kérde: mi véleményem sorsod új fordulatáról?

Ismerve érzékelny természeted: valóban, nem tudom, mit mondjak, hogy meg ne sértrelek.

Egy nevelt leány s a nevelő-szülő fia egymásba szerettek s házaspar lesz belőlük. Ez eddig elég regényesen hangzik s ha például rólam és Kereszty Kázmér grófról volna szó: practicus értelemmel is bírna. De te és — Kardos Richárd!

Ugyan kérlek: a szegény leánynak és szegény fiúnak mi kilátásuk lehet egymással? Jövedelmük lassanként felvergődik annyira: hogy szükségük élnymoroghathat együtt. Meglehet: ebből is évek múlva lehet csak valami. Addig pedig fogjátok irni egymásnak az áradó szerelmi vallomásokat, vagy turbékolgattok a legasban, míg arczod rózsái hervadni kezdenek s szépségednek (mely, testvéri büszkeséggel ismerem el: épen nem tartozik az utolsók közé) romja marad csupán. Végre aztán lesz belőletek Kardos uram és Kardosné asszonyom második kiadásban.

Az érzelem, édesem, fényűzése s szívnek csak gazdag embereknek való s általában véve, jobb, ha nem létezik. Részemről igen örülök, hogy nem kell érzelmeikkel küzdeni; meg, de ha kellene: megküzdene velők s legyőzném őket.

Azonban mégsem mondom merőben haszontalanoknak, szegény emberekre (s főleg

már pedig napjainkban, az állam-adó összegét — mindnyájan jól érezzük — bagatelnek épen nem nevezhetni. — Ha tehát a községek valamelyikét az a fátum éri, hogy vagy egy szarvasmarha belső megbetegülési vagy épen elhullási esete fordul elő — a törvény 31-ik szakaszának eleget teendő, szakértőt kell keresnie, s ezt igen sok esetben — habár ember-orvos is elégséges, de ezt is 2—3, hogy ne mondjam, pedig szintén igaz, — 5—6 mértföldre találhatja fel; s ezért a szakértő uti költségeit és napi díját egyszer is alig, a bánatolom ismétlődése esetében pedig többszörösen még kevésbé képes fedezni.

Epen a felhozott okok miatt, miután a törvény felette költséges volta miatt, sem az állam, sem a községek által teljes mérvben nem foganatosítható, — a hozzá kötött várakozásoknak nem is felelvén meg; a körrendeletileg nem egyszer közhírre tett keleti marhavész elleni pánacának épen nem tekinthető.

Hogy pedig a vész felfedeztetvén, a törvény segélyével gyorsan elfogható volna, azt is, a nem érdekelt, tehát elfogulatlan vizsgáló előtt, nem egyszer czáfolták meg a tények. Ennek is igazolására legyen szabad felhoznom, a sok közül szintén csak egy esetét. 1878. aprilis hó 20-ikán constátaltott a keleti marhavész Szebenmegye Schellenberg községében, tehát az elfojtó rendszabályok a törvény értelmében azonnal foganatba vétethettek; s ennek dacára mégis, a constátálástól számíthatva hat hónap és 13 napra, azaz 1878. november 3-ikán volt megszüntethetőnek nyilvánítható? Azonban ekkor is miként volt megszüntethető? a törvény értelmében. Igaz, de úgy, hogy a még keleti marhavészről meg nem lepett községi lakosok szarvasmarháit, egytől-egyik lebunkóztattak, s az állam által kártalanítottak.

Mindenzen tények világosan igazolják, hogy a törvény és szabályrendelete, a hozzá kötött várakozásoknak csak is ugy felelhetnének meg, ha azoknak minden intézkedései a legpontosabban foganatosítottak; ez azonban feltehetőleg volt a költségvetés miatt kivihető nem lévén; szükséges annak olyan átalakítása, mely kevesebb költséggel, de egész terjedelmében, és a jelenleginél könnyebben foganatosítható legyen.

Vagy pedig, miután teljesen biztos tényeken alapszik az, hogy hazabeli szarvasmarha fajtánknál a keleti marhavész önállóan soha ki nem fejlődött; hanem az, a Duna fejedelemségekből ragályozás útján terjesztetik.

Tekintettel arra, hogy a mondhatni permanenssé vált véres-járvány miatt a külföld azon feltevésnek hódolva, hogy fajtánknál a keleti marhavész önállóan is kifejlődhetik, s e miatt szarvasmarháinkat majd minden piacraíró a törvény dacára kizárta, sőt újabb időben még a jelünk közeli barátságos viszonyban állani látszó Németország is szarvasmarha fajtánknál szemben bevételi til-

leányokra) nézve is. Jó néha: érzelmeiket mutatni, midőn valamelyik okosan kiszámított célunkat érhetjük el általuk.

De vakon rohanni az „érzelmeik után” nem vezethet romlásnál egyébre.

Látod: ha atyánk oly ideális rajongással nem csüng egy üres, pusztá eszmén: nem lesz a csatátérén áldozata egy elvont fogalomnak; s ha anyánk okosan bele tud nyugodni atyánk halálába (mi végre is mindnyájunk közös sorsa) nem vész el nyomorultul a tébolydában, idegenek kegyelmére hagyva gyermekeit, — hanem mint fiatal és szép asszony, férjhez megy ismét s talán fényes és boldog élet volna ma osztályrészre.

Lásd: ez a haszna az ugynevezett „fonó érzelmeik”-nek!

Ne vedd rossz nevén, de valóban helyesebbnek tartottam volna: ha a dr. Volgyi ajánlatát fogadod el. A mint fülhegygyel hallottam: nagyon felkapták volt s máris szép vagyont szerzett, s szegény leányra nézve: egy keresett fővárosi orvos nejének lenni: végre is az elviselhetőbb szerencsétlenségek közé tartozik.

S most ő, mind írod elutazott?

Ugy látszik: ő is a holdvilágos ideálisták közé tartozik. Odahagyni egy hírnévvel s gazdasággal keesgető állást, csupán azért: mert egy tizenhatéves kis leányka jobbnak találta egy vagyon-, név- és állás nélküli ifjúnak ajándékozni szívét — s daczból vagy desperatióból futni az amerikai sárgaláz- vagy az ázsiai pestis után!

Hirdetési díjak

Határozott időtartamú hirdetés sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribbi hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppellik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasensteint et Volger (Wallfischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest: Haasensteint et Volger hirdetés közv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételi irod Budapest: en Szerviztár 5. sz.

Nyitási cikkek

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Ialmat bocsátott ki, tekintettel arra, hogy a fajtánk kiadásából eredett és eredendő kármincs arányban ama csekély haszonnal, mely a Romániából való bízozatból származik;

tekintve azt, hogy gazda közönségünk által a szarvasmarha tenyésztésbe befektetendő tőke, s a tenyésztés jövedelmezősége csak az utón lesz biztosítható, ha a külföldet meggyőzhetjük a felől, hogy hazánkban a keleti marhavész nem honos; hanem csak behurcolható ragály útján terjeszthetők el fajtánkra. Ez uton a külföld elzárt piacai szarvasmarháink részére, megfognának nyitlatni. Ez pedig legkönnyebben és legbiztosabban a Romániából való szarvasmarha faj behozatalának eltiltása útján lesz elérhető.

Minden „kétlű fegyver” volta dacára czél-szerű, sőt szükséges szarvas marhatenyésztésünk biztosítása érdekében, a Romániából való behozatal eltiltása.

Hogy czélserű állat-tenyésztés okzerüleg képezett állatorvosok nélkül nem képzelhető, az bizonyos.

Éppen ezért nagy ideje már, hogy egy olyan országban mint hazánk is, melynek közzgazdászati hivatása az állattenyésztésben van, az állat egészségügy országosan szervezettessék, annyival is inkább, mert ez uton a nm. kereskedelmi miniszter ur által egybehívott értekezlet több tisztelt tagja részéről, „az állatorvosi intézmény megbízhatósága ellen” tett nyilatkozatokra, jövőre alkalom nem szolgáltatathatnk. Mert hogy állatorvosra szükség van, az bizonyos; s hogy állattenyésztésünknek egyik nagy hátránya az is, hogy okserűen képezett állatorvosaink száma csekély, az sem kétség tárgya.

A budapesti állatorvosi tanintézet jóságát, megbízhatóságát illetőleg, bár ennek bebizonyítására, ha a központtól távol is vagyok, bő anyaggal rendelkezem, védeni nem feladatomban, mert annak első sorbani védőinek, hivatásuknál fogva az illető tanárokat tartom, még is annyit azonban az illető uraknak megjegyeznem lehet, hogy ha az illető urak az intézet ki nem elégítőességéről oly erősen meg vannak győződve, kötelességükhöz képest működjenek oda, hogy az mielőbb beszűntetessék: mert ez által, a mellett; hogy az államot közvetlenül egy bizonyos tekintélyes kiadásról megmentik, ugy másfelől az állam polgárait is, a tudatlan tudósoktól, hála rá elkötelezve, megszabadítják.

Míg ellenesetben, véleményem szerint, kétszeresen meggondolandó lett volna, hogy a külföld előtt mennyire emelkedő hathat, épen egy oly fontos tanácskozáshól mint ez volt, világgy bocsátani, az állatorvosi tanintézet és ezzel kapcsolatban az állatorvosi testület képzettségének ki nem elégítéséről, meg nem bizhatóságáról való nyilatkozatot, mely alapatlansága esetében is káros behatással marad hosszabb időn át.

Ha vannak hiányok, minthogy lehetnek, nem vonom kétségbe; az intézmény meg nem bizhatósága miatt aggódo urak, honatyák, hassanak oda, a kormány és törvényhozásnál, hogy a hi-

Ej, azok a „forró érzelmeik” valóban neveltség dolgokat hoznak néha létre...“ Elégnek tartom, ennyit közölni a Blánka levélből.

Mint a dér a tavaszi virányra: egy hatotak az ő sora az én ifjú ábrándjaimra, fényes reményeimre, avval a különbséggel: hogy azért nem voltak képesek tönkre tenni.

Végtelen fájdalom fogta el lelkemet szegény nővérem miatt: ki olyan szerencsétlen, hogy megvan toszta a szerető szív áldásától.

Nagyon hamar megbocsátottam neki mindazt, a mit Richárdról és rólam írt, engedtem lepatannai lelkemről a hideg gúny nyilait — de sokáig nem tudtam megbocsátani azt a kegyetlen hangot, melylyel szegény szüleinkről emlékezett.

Hogy ő képes így szólani szüleink megrázó gyászbeszéréből, mintha valami közönyös regényről írta bírálatot, azt igyekezve megnyugtanni: hogy a végkifejles merőben elvettét s így „elítélni való!

Kezdem félni e sivár kedélytől.

Oh Blánka, gondoltam magamban, az meglehet: hogy életem nem lesz oly boldog, minőnek most képzelem: de ha végperozemig csak köny és bánat lenne is osztályrészem az én „érzelgős oklanságaim” miatt: akkor sem cserélnék a te hideg, szívtelen okosságoddal!

Még jóformán ki sem bontokazhattam nővérem levelének nyomasztó hatása alól: mikor megérkezett a Richárd levele.

(Folytatása köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

EGY FIATAL ASSZONY

EMLEKIRATAI.

Elbeszélés.

JNDALI GYULÁTÓL.

VII.

(Folytatás.)

S oh, mennyi szent és tiszta élet adott az eszme folytonos megújítása. Mily gazdag világá tártul föl előttem a forró sovárgásnak, az édes merengésnek, a tarka légváraknak!

De mindez élvekek volt egy nagy hiányuk is: egy meghitt barátón. Barátón, kinek szívébe kionthhessem boldog titkaimat, kivel Richárdomról csevegthessek s ki részt vegyen vágyaimban, reményeimben.

S nekem nem volt kívül beszélnem mind-csekről.

Igaz: ott lettek volna nevelő-szüleim — de hát mertem-e én velők érzelmeimről beszélni: vagy Richárd nevét csak ki is ejteni? Hiszen azt mindenki tudja: hogy a szerelmes ifjú leányok senki előtt sem oly tartózkodók, szégyenkezők, mint annak szülei előtt, a kit szeretnek.

ányok elenyésztesseinek; keressék a hiányokat és meg fogják találni, de nem az állatorvosi tanintézetekben — mert ott a netalán létező hiány, viszonyaink között, oly csekély, hogy az ez idő szerint a felületes vizsgálatkor aligha fellelhető lesz. S a létező hiány, nem is annyira az intézetben, mint a hallgatóság egy nagy részében van s ott találhatni fel; még pedig azért, mivel e csekély előnnyel kecsesgató pályára, tehetségesebb ifjaink elenyészőleg kevesen adják magukat.

Épen azért tessenek az állatorvosi állást oly tekintélyes állássá emelni, mely a fiatalságra a pályaválasztáskor buzdítólag hatván, abba az e pályára íránti vállalkozó szellemet felkeltse.

De ezet nem érjük el ezután, hogy — többet nem említek — midőn p. o. az intézet tanári kara az iránt folyamodott, hogy „az országgyűlési képviselő választói jogosultság az állatorvosokra is kiterjesztessék s a mely egy kisebb képzettségű közszégi, felekezeti dász kelnak (oláh iskola tanító) ugyanakkor megadatott, az állatorvosoktól megadatott s ezáltal mintegy kirekesztetnek jellettek a honoratiorok sorából, tehát az sorából, melybe egy szintén kisebb képzettségű közszégi jegyző is, az 1873-ik évi 33 t. cz. 9-ik szakasza értelmében, igényteljesen számíthatja magát.

Szellemileg buzdítani, anyagilag pártolni kell ez intézvényt is, mely a nagy gazdasági fejlődés jávára működve, bőven visszapótolja az áldozatkészséget, saját tudománya fejlesztésével és áldozatkészsé szolgálatalával.

Rákossy Bálint.

— Olaszország és monarchiánk. Az osztrák-magyar-olasz viszonyokról a Post. Lloyd-ban érdekes fejtegetéseket találunk, melyekből időzzük a következőket: Itt fekszik — mondja cikkíró, Albánia utalva — a bécsi kabinet politikai óvintézkedéseinek egyik legfontosabb pontja, és pedig nem egyedül az európai érdekek szempontjából, hanem az osztrák-magyar monarchia legélesebb érdekeiben is. Sohasem fogja Ausztria-Magyarország önkénytelen megengedhetni, hogy Olaszország az adriai tenger mindkét partján uralkodjék s azt olyan olasz belföldi tengerre változtassa, mely Ausztria-Magyarország ebbeli törekvésének, hogy a világforgalomban legitim részt vegyen, nem adja meg az eszközt, hanem határt szab neki.

Jellemző, hogy már a középkor kezdetén Bariban az olasz és Antivariban a szemben levő parton olyan ellentétek jutnak kifejezésre, melyek politikai jelentőségükből még ma sincsenek kiforgatva. Mindkét partnak nem szabad egy kézben lennie, ha Ausztria-Magyarország élni és létezni akar. A monarchia közvéleménye joggal megbotránkozik Triest, vagy az olasz lakosságú tengerpart átengedésének eszméje fölött. Nincs ott semmi átégedni való. Minél nagyobb nyugalmat engedünk Olaszországnak államnemzeti feladata teljesítésében, annál nagyobb a jogunk azt követelhetni, hogy nyugton hagyjanak bennünket.

De az Adrián és Albániában még egészen más kérdésekről is van szó, mint a Monte Baldonál vagy az Ets és Sarca mentén elterülő földarabon. Ott döntődik el az osztrák-magyar monarchia nagyhatalmi állása. És ha csakugyan Európának állt érdekében Bosznia-Hercegovinát monarchiánkhöz juttatni: úgy Európa minden érdeke még inkább szól az ellen, hogy Olaszországot az adriai tenger partján olyan hatalommá ergejdje női, mely a nagy európai közéghatalom jelentőségét, minővé Európa sulyegyenéhez szükségesnek és pótolhatatlannak ismertettél el, mindenesetre háttérbe sorítaná, sőt talán teljesen megszüntetné.

— A tiszavölgyi társulatnaggyűlése által megválasztott küldöttségek tisztelegtek a kormányelnöknel s a pénzügyminiszternél. A pénzügyi kérdést illetőleg bár Sennyei Pál küldöttség elnök mindenképp az érdekeltség közszönét fejezte ki a 8 millió előleg biztosításáért; kiemelte azonban, hogy a végleges kölcsön sürgős megkötését elegendő szükségnek tartja, különösen tekintve a mai kedvező pénzügyi viszonyokat; a társulatok nagyszámú befektetését csak akkor lesznek hajlandók tenni, ha a végleges kölcsön feltételeit ismerni fogják; már pedig a cselekvés kötelessége bekövetkezett és veszteni való idő nincsen. Az érdekeltség a kormánnyal karöltve kíván eljárni s a kormánynak a végleges kölcsön mielőbbi megkötése iránti törekvéseit tőle telhetőleg támogatni fogja.

A miniszterelnök és pénzügyminiszter urak válaszukban hangsúlyozták az egyetértő eljárás szükségét. A fődolgoz az, hogy a számitások mielőbb készek legyenek, ezek nélkül ugyanis a végleges kölcsön összegét meghatározni és a kölcsönt megkötni nem lehet. A legsürgősebb teendők a 8 millióból fedeztetők lesznek, ezen előleget használik fel a társulatok, az előleget elég jutányosan szerezte a kormány; bizhatnak tehát benne, hogy a végleges kölcsön sem lesz drága; egyébiránt a végleges kölcsön mielőbbi megkötését s a kedvező pénzügyi viszonyok felhasználását a kormány a sürgős feladatának tartja.

A másik küldöttség elnöke gróf Károlyi Sándor hangsúlyozta a külön tiszai osztály felállításának szükségét, mely a tiszai ügy egységes, következetes és gyors vezetését lehetővé teszi; hangsúlyozta továbbá, hogy ezen kívül az érdekeltek megnyugtatója és a korlátozott autonómia kárpótlása fejében a központi bizottság minden fontosabb tiszai kérdés eldöntése előtt meg volna hallgatóndó; és ekkép a központi bizottság hivatalos tolmácsa lehetne itt a központban a vidéki egyetemen jogos érdekeinek.

A miniszterelnök ur válaszában kijelentette, hogy a technikai teendők megállapítása után, foglalkoztatni fogja a kormánnyt az adminisztratív teendők kérdése is a tiszai ügyekben. E tárgyban azonban az ősz előtt határozni nem lesz lehetséges; annyit azonban már most is mondhat, hogy a tiszavölgyi közgyűlés kérelmét a kormány különös figyelemmel fogja fontolóra venni. A küldöttségek mindkét miniszternél a legszívesebben fogadtatásra találtak s a hivatalos eljárás befejeztével hosszabb eszmecsere fejlődött ki.

KÜLFÖLD.

Aleko pasa Philippopolisban hivatalos rendeleket Bogorides Sándor névvel ír alá.

Egyébkként a világ Kelet-Ruméliában csendes. Diplomatai körökben állítják, hogy Mahmud Nedim pasa rövid idő múlva ismét belép a török miniszteriumba, de nem mint nagyvezír. Egyidejűleg az a hír is kering, hogy Midhat pasa engedélyt kap a Konstantinápolyba való visszatérésre, de kormánykörökben ezen hírek nem adnak hitelt.

Megerősítést nyer azon hír, hogy a szultán, miután a német kormánynak a khedivéhez intézett tiltakozó jegyzéke vele közöltetett, ettől felvilágosításokat kívánt s ez Konstantinápolyba adott válaszában sietett és a legelőzékenyebben kifejezni ebbeli készségét, hogy kötelezettségeit teljesíteni akarja. Hogy valóban képes-e erre a khedive, az erősen problematikus, s e "problema megfajtása" volna az első teendő.

A berbereknek nincs szerencséjük. Algiri lázadásuk — úgy látszik — végtél le van már verve s egyúttal azt is jelentik, hogy a marokkói szultán a Tedla tartományi berber törzseket, kik 30 év óta folyton lázadásban voltak, immár legigázták. Harmincz lázadó fejt tüztök ki Róbat falaira a zayri rablótörzsek megrettentésére.

A nihilisták kezdik megadni magukat, legalább a hirt terjeszti a muszka felhivatalos sajtó. A sok bebörtönzés, deportálás, kivégzés utóljára is megteszi a hatást és belátják, hogy a császár szuronyaival szemben mégis nehéz boldogulni. Vagy talán ez az elcsendesedés csak taktika, s a nihilisták, látva, hogy az eddigi uton tovább már nem haladhatnak, újat próbálnak.

Feltűnt a kormány előtt, hogy a lengyelek által lakott részeken a nyugalom nem zavartatott meg. Orosz részről azt híresztelik, hogy a császár hálás lesz a lengyelek e magatartásáért. Maga fejezte ki szándékát, hogy a nyárcs Varsóba megy. E látogatáshoz bizonyos körökben állítólag nagy reményeket fűznek a lengyelek sorsának javulására iránt.

A novibazári occupatio.

Az „E—” írja: A bécsi börze tegnapi délután nagyon nyugtalan volt. Egy budapesti könyvkereskedőnek oktanhíre, melyet táviratilag ültettek át Bécsbe, megintmilliomokba került, megint családokat tett köldüssé. E a mozgósítás előjele gyanánt kürtölt, hogy a helybeli katonai seregben rendkívüli dolgoznak és különösen új könnyű kocsikat gyártanak, melyek eltörés nélkül haladhasnának a „novibazári siklás hegyeken.” Miből következtetni a saasszemű könyvkereskedő lap, hogy a könnyű kocsik épen a novi-bazári és nem a boszniai siklás utak számára készülnek, azt nem tudjuk, de a merész kombináció elég volt arra, hogy a bécsi tőzsdé politikusai szívükbe döfjék a cursust, mint csatavesztett római hősök kardjukat. Bécsi táviratunk már a ma reggeli lapban határozottan visszautasította e híreket. Ezekkel foglalkozik ma bécsi levelezőnk is, aki ezt írja:

„Újra meg újra kell és pedig egész bizottsággal ismételnünk, hogy valami nagyszámú novibazári vállalatról szó sincs. A kormány véglegesen el van határozva, hogy Novi Bazárba való előbátolásunknak nagyszámú erőfeszítése vagy pénzállozatba kerülne nem szabad. Ezt kijelentkezett a magyar miniszterelnök, ezt hangzottak azóta mindazok, kik a dolgok állásáról, az irányadó körök szándékairól alaposan értesítve. A hazugság azonban nálunk valóságos hydrárá vált, és ha egyik fejt lekasabolja az ember, nő helyébe más.

Hazudtak mindenféleképpen, hogy aszultán menyire haragszik ráunk és hogy nem tudunk vele a conventió daczára semmire sem jönni. Beszélték, hogy egyáltalán nem akarja megengedni az előrehatolást a conventió alapján, mely csak azon esetre kötetett legyen, ha zavargások támadnak a sokat emlegetett szándékban. Híresztelték, hogy nem akarja kinevezni a katonai megbízottakat, kik a mi megbízottjainkkal egyezkedjenek előbátolásunk módozatai felett. S végtére

mi sült ki? Az, hogy részünkről a megbízottak kinevezését illetőleg semminemű formális felszólítás nem történt és a porta egész előkészítéssel és önszántából tudatta külügyi hivatalunkkal, hogy minden perczben kész megbízottjait kinevezni és csak oly férfiakat akart választani, a kik iránt a mi kormányunk is bizalommal viseltetik. Ily tények számtalanul hazudtoltak már meg a hírközlőket, de ezek nem fáradnak bele a munkába, mert a Lajtán innen az ellenzék érdekezt követeli, hogy a választások alatt a közönséget minél inkább nyugtalanítsák.”

Olvasóink előtt tehát fenn kell tartanunk eddigi adatainkat. Az előrehatolási Nov-Bazárba szó sem lett, mielőtt a török és osztrák-magyar megbízottak egymással az ismételve jelzett módozatok felett meg nem egyeztek. Ha ez megtörtént, akkor tán megyünk előre, tán nem, ha t. i. azt fogják találni, hogy az előnyök nem érnek fel a nehézségekkel. De a magyar miniszterelnöknek e tekintetben tett nyilatkozata mindenesetre be fog váltani.

Ez irányban nagy érdeklődés bir azon tény is, hogy az eskü, melylyel a különféle albán törzsek annak idejében megállapították híres ligájukat, május 5-én lejárt és noha az ipeki és djakovai törzsek, kik Mehemed Ali meggyilkolása által örökök meggyalázták nevüket, mindent elkövettek az eskü megújítására, a többi albán törzsek e törekvést visszautasították. Az albán liga május ötödike óta nem létezik többé. A porta úgy látszik felismerte, hogy mily veszedelemes játékot űzött akkor, midőn e liga létrejöttét pártfogolta. Hogy a porta határozottan szakított az ideigő cselekedetekkel, bizonyítja az is, hogy Ipekét oly katonai erővel szállta meg, mely elégséges leend az itteni törzsnek féktartására.

Lapszemle.

Az „Egyetértés” a gazdák vesztélyéről szól: Európa két leghatalmasabb birodalmában indult meg már az egyeztetett agrárius mozgalom. Németországban maga Bismarck herceg áll a mozgalom élén. A másik hatalmas birodalom, melynek társadalmában megindult az agrárius mozgalom, Anglia. Itt a bérlok s a nagy uradalmak tulajdonosai állanak a mozgalom élén. Az uradalmak tulajdonosai 20, sőt egész 50 százalékkal szállítják le a szokott évi bérösszegeket s még sem kapnak alkalmas bérllő igen sok nagy birtokra. Itt az orvosok nem a védvamos politikában keresetlik. Országos központi egyet, szervezők összekötésében a grófiasági egyetlekek; angol, skót és ír bérlok tudatos összeműködése saját nézetük szerinti képviselő választására s ha ez el van érve: gazdasági iskolák s egyéb intézetek állítása s bőkezű javadalmazása, állami és közszégi terhek enyhítése s igazságos felosztása, bérletjogi viszonyok törvényhozási szabályozása, gazdasági fizetek oszterű fejlesztése s több ily intenzív intézkedés van hivata nézetök szerint a súlyos bajok orvoslására. De miben állhat a bajnak igazi oka Poroszországban és Angliában? Körülbelül abban, mint náink Magyarországon. Jött két félelemes vetélytárs. Az egyik Ausztrália, a másik Amerika. Ausztrália folyton fokozódó termeléssel ma már 30 millió mázsa gabonát, Amerika pedig két annyi képes kivinni s annak nagyrészt Európába szállítani. Az utolsó 5—6 év alatt e két tengertuli föld már állandó versenytársunk. Mi már nem tudtunk velök versenyezni sok tekintetben. Oroszország és az alduai tartományok még inkább tudnak. Nekünk csupán piac kell gabonánk és borunk számára. A Tisza Kálmán kormánya a helyett, hogy Németországot biztosította volna nyersterményeinknek, visszatörleszt s nyersterményeinknek védvám alá vonására ingerelte. A helyett, hogy az Ausztráliával kötött vámszövetség árán nekünk legalább Ausztria piacát biztosította volna: felszabadította az oláh és orosz gabonát, hogy az még Bécsben is, még Budapestén is versenytársa legyen a magyar gazdaságnak.

— „Posti Napló” írja: A király és királyné meglátogatták a beteg gróf Andrássyt. A látogatás előttünk először is azt jelenté, hogy gr. Andrássy betegobb volt, mint azt a felhivatalos tudósítók állíták. Ezt részvételt vesszük tudomásul. De gróf Andrássyt nemcsak fizikailag, hanem politikailag is betegnek állíták, s a királyi látogatás alkalmul szolgálhat, hogy elemezzük e híreket, keressük azok kulforrását, s elmondjuk azt is, hogy mit tartunk e hírekről? Ha a külügyminiszter az alkotmányosság formáival beéri, úgy valóban elmondhatja, hogy állása megszilárdult. Zsebében van a delegációk s a parlamentek szavazata, melyet némi könnyűvérséggel akár bizalmi szavazatnak is tekinthet. Megkötötték azóta a novi-bazári conventió, s az Andrássy gróf miniszteri állásának megingatásáról szóló hírek a conventió megkötésével egykorunk. E híreket Bécsből terjesztik, hadügyi és udvari körökből. Ha ily körülmények között a királyi látogatás politikai jelentőséggel bírna, jelentené az udvari és katonai körök ellen intézett demontif. Ezt nem hihetve, a királyi látogatást annak jeléül tekintjük, hogy gr. Andrássy személye kiváló rokonszenvnek örvend a királyi párnál s csak azt kívánhatjuk, hogy a mily teljes mérvben érdemelte ki gr. Andrássy a magyar kiegyezésnél tett működése s magyar miniszterelnök korában ezen rokonszenvet, úgy alkalma

legyen ezt a jövőben a monarchiának teendő valódi szolgálatok által meghálálni!

A „Hon“-ban H. S. folytatja szemléjét a székesfehérvári kiállítás alkalmából. Az országban szerteszét a legrosszabbul tartott állat a sertés. Pedig ez nagy hiba; mert ebben az állatban észlelhető legkönnyebben a tőkenyevés és vesztesség, a tartás jósága vagy rosszassága szerint. Hogy pedig — csak zsirra dolgozzunk, azt egyenesen rossz szul tesszük, mert ez versenyképességünket nem emeli. A magyar sertésfajzatnak, husra és husos fajok mivélésére kell átmennie. De sertésüzletünk mégis csak hoz a nemzeti háztartáshoz szép, nagy összegeket; azonban baromfiiponyesztésünk alig valamit. A székesfehérvári kiállításon alig látszott meg, hogy van ez országban tyuktenyésztés. Pedig itt újra egy olyan mezőgazdasági ág hever csaknem egészen parlagon. Erdészetiünk szép kiállítása meggyőzhetett mindenkit arról, hogy legalább az állambirtokokon és egyes nagy uradalmakon kezdik az oszterű erdőgazdaságot fűzni; a zay-ugrczi fafaragó és botgyár kiállítványai pedig meggyőzhetnek mindenkit arról, hogy mily kis erőfeszítéssel lehet egy jól fejlődő mező melék hasznoforrást biztosítani az erdőüzletnek. De ez új iparág mellett, a dongaüzlet és a tüzelő, az épületfa-szükséglet képezi erdészetiünk legerősebb jövedelemforrását — és egyszerűen erdeink fűpuzsítóját is. És itt is a rendszertelenség főbajunk. A mezőgazdasági iparágban a kiállítás kevés haladást mutat fel. Olajtermelésünk nem halad; cukorgyárainkól csak a surányi állított ki. Gazdasági iparunk — a szesztermelés terén halad. Nemcsak a mennyiségben, de minőségben is. A szeszfinomítás és liqueurgyártás nagy exportképességre emelkedik már nálunk is. De a borszesz és bor-liqueur-gyártás elhanyagoltatik.

Az „Ellenőr“-ben Csernátóy folytatja vezércikkét azok, a kik látták, mind azt mondják, hogy ott, hol most az állatker van, egy valószínűség és nem vesztélytelen sivatag volt. A kik tehát a kellemetlen vadonból egy kies helyet tudtak alkotni, azok már elismerésre és támogatásra méltó dolgot végeztek hazájuk fővárosának irányában. Az állam nem adott rá egy batkátsem, mintha nem is tartaná a közoktatás egyik iskolájának, hol a kis és nagy gyerekek elevenen láthatják azt, a mit nekik tanítóik holt rajzban vagy legfeljebb is kitűnőmúmutogatnak. A hatalmas befolyás érvényesíthette volna magát már a deákparti kormányok éveiben. De érvényesíthető most is, mert hiszen csak a minap olvastuk, hogy Tisza Kálmán kormányelnök urra akkorát ordított a tigris, mint egy ellenzéki dühös vezércikk. És az állam még sem tett idáig egy létező és közérdektű intézet támogatására. Fejlődhetése semmit. De hagyjuk az államvakaság szükségletét; s lássuk mily pártfogásban részesült az „állat és növényhonosító társulat” iparkodása. Az „állat- és növényhonosító társulatnak” — tíz és néhány évi fennállása után — nincs még száz tagja sem, a hat forintnyi évi díj megfizetésére. — Így pártoljuk mi magyarok azt a mink van és hasznunkra válhatunk. — Most térjünk vissza Székesfehérvárra, a tulajdonképpeni ipar-kérdéshez.

BELFÖLD.

(Észrevétel. A „Kelet” 132-dik számában J. ur „az erdélyi részek a székesfehérvári o. kiállításán” című vezércikké második pontjára nézve.)

Kézdivásárhely, jun. 16. 1879.

J. ur megdicsőri a hosszafalusi iskola faragványait, azután, szigorú kritikával utána teszi: „annál gyarlóbbak” a kézdivásárhelyi iskola készítményei.”

Ezen bírálat nélkülöz az igazság alapját; mert a hosszafalusi iskola 7 éves, és egy kitűnő magyar ajku jeles tanító mestere alatt áll. Míg a kézdivásárhelyi faragászati iskola csak három éves, e három évből a növendékek egy évig csak rajzolni tanultak s csak két éve, hogy faragni kezdtettek, egy oly tanító vezetése mellett, kit nagy hűbál hozott be mőtősság Jagócsi Péterfi József ur külföldről, ki szót sem tudott magyarul, s ma három év után sem képes e nyelven tanítani, s így a gyermekek magyarázástól semmit, csak látásból tanulhattak, így tehát két év alatt 12, 13 éves gyermekek idegen ajku tanítás mellett remekműveket miként állíthattak volna ki? . . . Továbbá a hosszafalusi iskola állami intézet, a kvásárhelyi pedig megyei intézmény, ez pedig szintén tesz valami kevés számbavehető különbséget. Ezeket számbavevő, hisszük, J. ur nem tett volna oly szigorú a bírálatban, mert átlátta volna, hogy az ilyen bírálat mellálatlanság.

Mit szólhatnánk a bírálat eme tételeinek logikájához? „annival megfoghatóanabb, mivel ez iskolának egy szakmáját kitűnően értő tanítója van”, lejjebb: „vagy rögtön megszüntetni, vagy idején egy új tanerőt alkalmazni a régi helyébe?” Ha kitűnő a tanító, miért alkalmazni más helyébe? Hiszünk, hogy a tételek első részét vette J. ur valakitől, kinek érdekében állott, úgy állítani, de alább maga is meggyőződik az ellenkezőről, midőn más tanító hozatalát hozta javaslatba, mit magunk is aláírunk s e tekintetben a

gondnokság már előzőt megtette a kellő lépéseket.

A mi a kosárfonást illeti, erre is egy pár szó felvilágosítással tartozunk.

A kosárfonás a mult tanévben kezdetett meg, alig tartott négy hónapig, ezen négy hó alatt is a diptheritis miatt szünetelt az iskola két ízben, a mult tanév első felében a szaktanító beteg lett s el is halt, más szaktanító, bár szorgalmazta a gondnokság, ma sincs kinevezve s így ez év áprilistól fogva pótolhatók a tantárgy egy más tanító által, ki nem szaktanító. És az ipart űzők olyan 12 éves sőt kisebb gyermekek, kik e mellett a felsőnépiskola összes tantárgyait tanulják naponta öt órán s csak az elméleti tantárgyaktól fennmaradt időt fordítják a kosárfonásra. Ily viszonyok közt azt hisszük, ezen iskola növendékeitől oly kitűnő művet várni, mint egy ilyen szakiskolától, szinte lehetetlen; midőn az ilyen kosárfonó váci intézet 3 éves tanfolyamra van berendezve.

Ha e viszonyokat ismerte volna J. ur, hisszük, szelidebb lett volna bírálatában, s nem állította volna pellengőre a „Kelet” s utána más lapok hasábjain a kézdivásárhelyi felsőbb népiskolát, mely a kezdet nehézségeivel küzd, s minek fejlődését az is sok tekintetben gátolja, hogy felerészben állami, felerészben megyei intézmény, s így két ur két felfő parancsol, nem egyszer épen ellenkezőt.

Ennyt kívántam a közvélemény felvilágosítására felhozni akkor, midőn J. ur a Kelet hasábjain s utána más lapok is pereatol mondtak ez iskola felett.

A gondnokság megbízásából:

Székesi János s. k.
gondnoksági elnök.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. jun. 19.

— Hunyadmegye törvényhatósága területén alakult szászvárosi csiadmia ipartársulat alapsabályai, a földmivélés-, ipar- és kereskedelemügyi ministerium által, f. évi 12,031. szám alatt a törvényes bemutatási záradékkal ellátattak.

— Az új vasúti menetrend következtében olvasóink iránti tekintetből új rendet hoztunk be lapunk megjelenésében. Jövőre a „Kelet” a homlokán viselt nap reggelén jelenik meg. Eddig délután négy-öt óra között nyomtatván ki, a Brassó felé éji egy órakor menő vonatra 9 órát, a M.-Vásárhely felé pedig másnap tíz órakor menő vonatra 18 órát várt kinyomtatva s csak a harmadik nap reggelén volt olvasható, mikormár megszűnt ujság lenni. Jövőre a mint a „Kelet” kikerült a sajtó alól, rögtön el is indul Erdély minden részébe a reggeli vonattal, sőt Kolozsvárt s azon helyeken, a hová a vonat egyszerű jár napjában, részint megelőzőleg viszi mindazt, a mit az ugyanakkor érkező budapesti lapok magukban foglalnak. A fővárosban megjelenő reggeli lapok ugyanis éjjeli 12 óra után érkeznek Kolozsvárra s közülök azok, a melyek csupán egy vonattal közlekedő vidékekre csi-meznek, bevárják a reggel induló vonatot, szerkesztőségünk azonban már éjjelkor kézhez kapván a budapesti lapokat, ezeknek összes legújabb közleményeit, s az ezután rendszeresítendő „Lapszemle” cím alatt összes vezércikkjeinek kivonatát helyi előfizetőinknek a reggeli mellé viszi meg, még mielőtt a budapesti lapok a postán kiadattak volna; az egy vonattal közlekedő vidékek pedig a budapesti lapokkal egyidejűleg a „Kelet”-ben az össze fővárosi lapok kivonatát és egy erdélyi lapot vesznek egyszerre. A külföldi táviratok pedig a fővárosba éjjel érkezvén, azok is rögtön megküldetnek lapunknak s így előfizetőink reggel veendőik, a mit eddig délután adtunk. A reggeli megjelenés nagy előnynyelfog tehát birni olvasóinkra nézve, de sulyos áldozatokkal szerkesztőségünkre s őszintén szólva csak úgy tarthatjuk fenn a nehéz és költséges éji munkának ezen rendszerét, ha áldozatainkhoz képest a közönség részéről növekedő pártfogást tapasztalhatunk.

— A „Kis herceg” harmadik előadását tegnap ismét székszámu közönség nézte végig; ha szép idő van, bizonyára tele ház élvezi a fűlbemászó, kedves zenéjű operettet, mely úgy látszik, határozottan meghódította közönségünket. Egyébiránt az előadás is már tegnap mintaszerű volt; s kérdésbe sem jöhet, hogy csakis ilyen szereposztás mellett számíthat a darab sikerre és nem úgy a hogy másodsor került volt színre. Erdélyi Mariettának a kis herceg valóságos bravour szerepe lóna melyet annyi chio-kei, oly kedves énlésséggel és

esőköpeny, kocsitakarók, ágybetétek, sátrorkelmék, NEUBAU-ZOLLERGASSE 2

Hirdetmény!

Mintán az 1879 március 17-dikéről napolt hirdetményenél, 1879. május-hó 15-dikére behítt Baláni-Erdélyi részvénya

részvénytársulati közgyűlés,

több társag elmaradása miatt nem volt határozatképes, a közgyűlés újra határozat hozatal végett

1879. július-hó 12-dikére délelőtt 9 órára

Balánban, a már az 1879. március 17-kéről napolt értesítésben közzétett tanácskozási tárgyak felett ki íratik és erről a t. cz. társagok azon megjegyzéssel értesítettek, miszerint ezen újabb közgyűlésnél tekintet nélkül arra, hogy a társasági alap két harmada és a szavazatok egy harmada képviselve van, vagy sem, a megjelent társagok az alapszabályok 21-dik §-a értelmében, érvényesen határozhatnak.

Nagy-Szeben, 1879. június-hó 2-kán.

(220) (1-1)

Az igazgatóság.

(212)

(2-4)

IGÉRVÉNYEK

Credit-sorsjegyekre

csak 4 1/2 frt. és bélyeg,

bécsi-sorsjegyekre

csak 2 1/2 frt. és bélyeg,

mindkettő együtt csak 6 1/2 frt. és bélyeg.

Főnyeremény 400.000 forint o. ért.

Húzás július 1-én!

A MERCUR

Bécs, Wollzeile 13.

kiadóhivatalának váltóüzlete.

Bécs, Wollzeile 13.

Ch. Chon.

Dreher Antal.

(114)

(14-14)

Megjelent és Kolozsvárt

STEIN JÁNOS

könyv- és zeneműkereskedésében kapható:

A magyar gyógyszerkönyv kommentárja. GYÓGYSZERTANI KÉZIKÖNYV.

Irta BALOGH KÁLMÁN orvostudor és tanár.

Számos fametszetű ábrával.

Két vastag kötet ára 12 frt.

Angolvászonkötésben 13 forint.

Műszaki mechanika.

Irta Dr. RITTER ÁGOST. Fordította MAURER MÖR 750 fametszettel.

Ára 10 forint.

Részvét — könnyek, különféle temetési alkalmakra.

Irta OLASZ LAJOS. Két füzet ára 2 frt.

A föld és népei

föld- és népismei kézikönyv.

HELLWALD FRIGYES és egyéb írók nyomán kidolgozta

Dr. TOLDY LÁSZLÓ.

Ez irodalmunkban páratlanul álló ilyen tárgyú, s egyaránt jeles és díszes mű, mely részint melléklet gyanánt adott, részint a szöveg közé nyomott képekkel, tehát gazdagon illusztrálva jelenik meg, három — körül-belől 45 — 50 füzetből álló — kötetben fog kiadatni. Egy füzet ára 30 kr.

Megrendelések egyenesen Stein János könyv- és zeneműkereskedésébe Kolozsvárra intézendők.

Vizsgálatok alkalmával kiosztatni szokott

JUTALOMKÖNYVEK

u. m. ifjúsági iratok, képes könyvek, ima-könyvek, diszkiadások, atlaszok, földgolyók sat.

legnagyobb választékban és előnyös feltételek mellett kaphatók

Kolozsvárt Stein János könyv- és zeneműkereskedésében.

Jegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

SARGA KRISTÓF

fehérnemű és vászon-raktára

KOLOZSVÁRT,

(bel-középuteza, kisegítő alatt.)

Kül- és belföldi nagy kereskedők és gyárosokkal egyenes összeköttetésben fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. érd. vevőimnek kezesség mellett, legutányosabb áron valódi árákkal szolgálni.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, chifon, creton és madepolan szövetből, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.

Férfi színes-ingek, angol oxford, creton és madepolan szövetből 100 különböző mintára, jó színtartó 70 krtól, 2 frt 60-ig.

Színes és fehér gyabjút alsó-ingek és nadrágok 70 krtól 5 frtig. Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemű szabású, legjobb len és pamut vászonból 70 krtól, 2 frt 50-ig.

Férfi legújabb gallérok és kizelők 4 rétt legjobb chifon szövetből párja 40 kr.

Férfi színes-szélű selyem, — len és pamut zsebkendők szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 7 frtig.

Valódi len fehér-zsebkendők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 rrtig. (387-8) (70-*)

Női-ingek len és pamut vászonból, sima himzet vagy redős, 1 frtől, 5 frtig. Női háló reklik, 1 frtől, 5 frtig, fűkötők len és chifon vászonból 40 krtól 80-ig.

Női alsó-szoknyák és nadrágok 90 krtól, 7 frtig.

Női piquet reklik, nadrágok és szoknyák, 1 frt 50 krtól 5 frtig.

Függöny nczek, gyapjú és pamut takarók, paplanok, madráczok mely utóbbiakból különösen nagy raktártartók.

Legújabb szerkeztű esőernyők, 1 frt 40-től 15 frtig.

Férfi és színes harisnyák, gyapjú, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól, 1 frt 50-ig.

Legújabb nyakkendők, posztó, szarvasbőr és glage kesztyűk, nadrágtartók, harisnya-kötők, órasínorok sat, legutányosabb árrban.

Fehér és színes-asztalnemű, mindenféle len és pamut vászon szín-tartó creton, oxford és madepolan, színes ingszövetek

1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtájú chifon, creton és madepolan fehér ingszövetek 80, 1.55 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig,

sima, himzett és redős

len és pamut ingbetétek 25 krtól 3 frtig.

Len és chifon himzett stráfok és betétek, köté, varró, himző-pamutok és ezernák, ujjon szűlöttek részére fűkötők, téklék és takarók sat.

Továbbá elvállalunk kiházasítás, vagy magán szükségére kívánt fehérneműek pontos elkészítését; kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem van fordítva.

Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és ujjahossza papir szeleten pontos mértéke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesítek, mely esetben árat és fajtáját meghatározni kérem.

Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégíti az érte fizetett összeget vissza szolgálok, vagy másokkal kívánatra kicserélem.

Legfőbb törekvésem n. érd. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt megtartani

alázatos szolgálja:

Sarga Kristóf.

STEIN JÁNOS

m. k. egyetemi könyvnyomdász Kolozsvárt,

ajánlja a kolozsvári ev. ref. főtanodának, általa már évtizedeken át kezelt

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJÁT.

a melynek helyiségei a legutóbbi időben tetemesen meg bővítve és a munka eszközei a kor igényeinek megfelelőleg, tükéletesítve és szaporítva vannak.

A használandó betűk a jelenleg divó legmodernebb minták szerint öntvők, a könyomdát kitűnő metsző kezeli. A nyomdai munkák kiállításához szükségelt anyagok a legjobb és legolcsóbb forrásokból erednek.

PAPIR GYÁRI ÁRBAN SZAMITTATIK.

Munkát minden időben, még éjjel is elvállal és a leggyorsabban s a legutányosabban eszközöl.

A gépek elegendősége, valamint a munkaerők teljes száma teszi lehetővé, hogy minden

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI MUNKÁT

határozott időre, tisztán, ízléssel s oly olcsó árrban képes előállítani, hogy e nemben bármely hazai nyomdával versenyezhet.

Mindennemű és nyelvű könyvek, bármiféle rovatos ívek, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, névjegyek, meghívó-jegyek, tánczrendek, gyógyszerári-jelzetek, bor-, rozsolia- és más vignettek, újévi és más alkalmi üdvözlöttek, baromutlevelek, vásároczédulák, hirdetmények, bármilyen nagyságu falragaszok, szóval minden e szakba vágó munkák izletes kiállítását elvállalja.

Különösen a kir. törvényszékek, megyei- s városi hatóságok és a községi előljáróságok figyelmét bátor arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámítására különös súlyt fektet.

Előleges költségvetéssel is készséggel szolgál, a gyakrabban előforduló s törvényszerű mintázatok birtokában lévén.

A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877. XX. t. czikk életbeléptetése tárgyában a m. kir. belügyminister ur által az

árvaszékek részére kibocsátott ügyrendben előforduló nyomtatványokból —

melyekből készletet tart — kismennyiségben konoz számra is jutányos árrban szolgál.

1879.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdászánál az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.